

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

***Всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю
06 червня 2026 року***

ОДЕСА

DOI: <https://doi.org/10.24195/CriticalThinking2026>

УДК: 378:159.955

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Музиченко Ганна В'ячеславівна - доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Койчева Тетяна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, в.о. першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Папач Ольга Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математики і методики її викладання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Дерік Ілона Морисівна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Листопад Олексій Анатолійович - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №15 від 25 червня 2026 року.)*

Рецензенти:

Княжева Ірина Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

завдань, аналізу етичних дилем, аргументованих письмових робіт, професійного запитування та прозорих рубрик оцінювання. У такому разі критичне мислення стає практичним інструментом підготовки фахівця, здатного діяти відповідально, доказово й гуманно.

Список використаних джерел:

1. Ennis, R. The nature of critical thinking: an outline of critical thinking disposition and abilities. URL: http://faculty.education.illinois.edu/rhennis/documents/the_nature_of_criticalthinking_51711_000.pdf. (дата звернення: 05.05.2026).
2. Facione P. A. Critical Thinking: A Statement of Expert Consensus for Purposes of Educational Assessment and Instruction. Research Findings and Recommendations. Newark: American Philosophical Association, 1990. 112 p.
3. Gambrill. E. (2019). Critical thinking and the process of evidence-based practice. New York, NY: Oxford University Press. Journal of Social Work Values and Ethics, Volume 16, Number 1 (2019).
4. Gambrill E. Social Work Practice: A Critical Thinker's Guide. Oxford: Oxford University Press, 2012.
5. Council on Social Work Education. Educational Policy and Accreditation Standards. Alexandria: CSWE, 2022. URL: [https://www.cswe.org/getmedia/bb5d8afe-7680-42dc-a332-a6e6103f4998/2022-Educational-Policy-and-Accreditation-Standards-\(EPAS\).pdf](https://www.cswe.org/getmedia/bb5d8afe-7680-42dc-a332-a6e6103f4998/2022-Educational-Policy-and-Accreditation-Standards-(EPAS).pdf) (дата звернення: 05.05.2026).

ПАТРУЛЬ Марія Вікторівна

**ПЕДАГОГІЧНА КРЕАТИВНІСТЬ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ У МЕЖАХ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАКТИКУМ З ГРУПОВОЇ ПСИХОКОРЕКЦІЇ»**

Анотація. У тезах обґрунтовано роль педагогічної креативності як важливої умови ефективної підготовки майбутніх психологів у процесі викладання дисципліни «Практикум з групової психокорекції». Розкрито сутність креативності як інтегративної професійної якості викладача та проаналізовано її вплив на формування професійних компетентностей студентів. Особливу увагу приділено креативному методичному інструментарію, що сприяє розвитку рефлексії, гнучкості мислення та готовності до практичної психокорекційної діяльності.

Ключові слова: педагогічна креативність, підготовка психологів, групова психокорекція, методичний інструментарій, професійні компетентності.

Сучасні умови розвитку психологічної практики зумовлюють підвищені вимоги до професійної підготовки майбутніх психологів, зокрема до їх здатності здійснювати психокорекційну діяльність у груповому форматі. У цьому

контексті важливого значення набуває зміст навчання, способи його організації та індивідуальний підхід. Однією з ключових умов ефективної підготовки фахівців є педагогічна креативність викладача, яка забезпечує варіативність освітнього процесу, активізацію особистісного досвіду студентів та формування їх готовності до роботи в умовах невизначеності.

У наукових підходах креативність розглядається як здатність до продукування нових ідей та знаходження нестандартних рішень. П. Торренс визначає креативність як процес виявлення проблем, формулювання гіпотез і пошуку шляхів їх розв'язання в умовах невизначеності [5]. Е. Фромм підкреслює, що креативність є здатністю до творчого освоєння реальності та пошуку нових способів дії [6]. С. Сисоєва розглядає креативність як провідний чинник творчої активності особистості, що визначає її здатність до саморозвитку [3].

У контексті професійної підготовки майбутніх психологів педагогічна креативність викладача проявляється у здатності до гнучкого поєднання традиційних та інноваційних методів навчання, створення навчальних ситуацій, наближених до реальної психокорекційної практики, а також стимулювання самостійної активності студентів.

Педагогічна креативність викладача є важливою умовою формування професійної готовності студентів до психокорекційної діяльності. Її прояви включають здатність до варіювання форм і методів навчання, імпрровізації, створення проблемних ситуацій, що стимулюють мислення, рефлексію та активне включення студентів у навчальний процес.

У сучасному освітньому середовищі розвиток креативності майбутніх психологів значною мірою забезпечується впровадженням активних та інтерактивних методів навчання. Зокрема, використання проблемних лекцій, кейс-методів, рольових і ситуаційних вправ, тренінгових технологій сприяє формуванню здатності до аналізу складних професійних ситуацій, прийняття рішень в умовах невизначеності та розвитку творчого мислення. Такі методи не лише активізують пізнавальну діяльність студентів, але й створюють умови для наближення навчального процесу до реальної практики психокорекційної роботи.

Особливого значення набуває застосування креативних методів, зокрема мозкового штурму, методів емпатійного входження у ситуацію, виконання студентами ролі ведучого групи. Це дозволяє майбутнім фахівцям засвоювати знання та набувати досвіду професійної взаємодії, розвивати гнучкість мислення та здатність до імпрровізації.

Важливим аспектом є орієнтація сучасного освітнього процесу на індивідуальність студента. За таких умов студент виступає не об'єктом навчання, а активним учасником, який самостійно конструює власний освітній досвід. Це досягається через використання проблемного навчання, що стимулює когнітивний пошук і критичне осмислення інформації, проєктної діяльності, яка

розвиває навички співпраці та самостійного планування та рефлексивних методів, спрямованих на усвідомлення власного професійного розвитку.

У межах дисципліни «Практикум з групової психокорекції» особливого значення набуває моделювання професійних ситуацій, у яких студенти можуть апробувати різні ролі (ведучого групи, учасника, спостерігача), аналізувати власні реакції та формувати навички професійної взаємодії. Такий підхід сприяє формуванню не лише знань, а й практичних умінь, необхідних для здійснення психокорекційної діяльності.

Реалізація педагогічної креативності у процесі викладання дисципліни «Практикум з групової психокорекції» передбачає використання креативного методичного інструментарію, спрямованого на активізацію навчальної діяльності студентів та розвиток їх професійних якостей.

Зокрема, ефективним є застосування методів саморефлексії у форматі мозкового штурму. Прикладом є завдання, у межах якого студентам пропонується визначити власні особистісні труднощі, що можуть перешкоджати їхній майбутній діяльності психолога. Виконання такого завдання сприяє усвідомленню внутрішніх обмежень, формуванню професійної відповідальності та готовності до саморозвитку [2, с. 8].

Важливе місце займають вправи, спрямовані на розвиток креативного мислення. Зокрема, вправа «Як це можна використовувати?» (О. Істратова) передбачає генерування різноманітних способів використання звичних предметів. Такий підхід сприяє розвитку дивергентного мислення, гнучкості у прийнятті рішень та здатності знаходити нестандартні підходи до вирішення професійних завдань [2, с. 24].

Доцільним є також використання методів аналізу професійних ситуацій у форматі групової дискусії. Наприклад, обговорення поведінки психотерапевта та особливостей взаємодії з клієнтом на основі перегляду художніх матеріалів дозволяє студентам формувати професійне мислення, розвивати аналітичні здібності та усвідомлювати специфіку психокорекційної роботи. Стимулювання нестандартних відповідей та підтримка відкритого обговорення сприяють формуванню довірливої атмосфери та розвитку креативності [2, с. 12].

Зазначені методи забезпечують не лише засвоєння теоретичних знань, а й формування практичних умінь, необхідних для здійснення психокорекційної діяльності.

Висновки. Отже, педагогічна креативність виступає важливою умовою ефективної підготовки майбутніх психологів у межах дисципліни «Практикум з групової психокорекції». Вона забезпечує активізацію навчального процесу, розвиток рефлексії, гнучкості мислення та готовності до професійної діяльності.

Використання креативного методичного інструментарію сприяє формуванню у студентів здатності діяти в умовах невизначеності, приймати нестандартні рішення та ефективно взаємодіяти у професійному середовищі.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці та впровадженні інноваційних методів підготовки майбутніх психологів.

Список використаних джерел:

1. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ : А.С.К., 2004. 192 с.
2. Практикум з групової психокорекції : практикум / уклад. М. В. Патруль. Київ : НАУ, 2023. 42 с.
3. Сисоева С. О. Основи педагогічної творчості : підручник. Київ : Міленіум, 2006. 344 с.
4. Степанова Н. М. Розвиток критичного мислення дітей старшого дошкільного віку в грі. Вісник Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького. Серія: Педагогічні науки. 2019. № 3. С. 269–274.
5. Torrance E. Torrance Tests of Creative Thinking. Bensenville, IL : Scholastic Testing Service, 1986. 234 p.
6. Fromm E. The Creative Attitude. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1959.

ПЕДЧЕНКО Світлана Олександрівна

**РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ
В ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
А4.01 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (УКРАЇНСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА)**

Одним із основних завдань української педагогічної освіти є формування фахівців із сучасним світоглядом, високим рівнем професійної культури, здатних інтегрувати знання та розв'язувати складні завдання в широких контекстах, зорієнтованих на провадження інноваційної діяльності з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності [1]. У цьому зв'язку невід'ємним складником професіограми майбутнього вчителя-словесника стає критичне мислення як надважлива когнітивна навичка, базовий екзистенційний інструмент, який перетворює споживача інформації на архітектора смислів. Сучасний здобувач спеціальності А4.01 Середня освіта (Українська мова і література) опікується не лише нормативним мовленням чи біографіями письменників, він працює з найтоншою матерією – людською свідомістю, формування якої відбувається через рідне слово.

Більшість дослідників сходяться на тому, що розвинуте критичне мислення передбачає наявність в особистості таких основних властивостей: усвідомленості, самостійності, рефлексивності (здатності до самоаналізу), цілеспрямованості, обґрунтованості, контрольованості, самоорганізованості [3]. Виокремимо кілька стрижневих, на наш погляд, шляхів формування усвідомленого аналітичного сприйняття інформації та її адекватної ретрансляції

Andrii Moskaliuk Project for adapting methodological approaches to the study of electrical engineering disciplines in the face of modern challenges	Москалюк Андрій Проект адаптації методичних підходів до вивчення електротехнічних дисциплін в умовах сучасних викликів	251
Svitlana Nikolaienko Critical and creative thinking as key competencies of future teachers	Ніколаєнко Світлана Критичне та креативне мислення як ключові компетенції майбутніх учителів	257
Inna Onikiienko Developing critical thinking in students in ecology lessons	Онікієнко Інна Формування критичного мислення у студентів на уроках екології	260
Anastasiia Oparysta The integration of critical thinking in english language teaching in higher education using the communicative method	Опариста Анастасія Інтеграція критичного мислення у викладання англійської мови у вищій освіті з використанням комунікативного методу	262
Ruslan Osin Critical thinking in teaching subjects in higher education	Осін Руслан Критичне мислення при викладанні дисциплін у вищому навчальному закладі	264
Liudmyla Pakushyna Critical thinking in the professional activities of speech therapist teachers and the process of its formation in a higher education institution	Пакушина Людмила Критичне мислення у професійній діяльності вчителів-логопедів та процес його формування в умовах закладу вищої освіти	266
Olena Paskal Developing critical thinking in future social workers as a condition for making informed decisions	Паскаль Олена Розвиток критичного мислення майбутніх соціальних працівників як умова прийняття обґрунтованих рішень	270
Mariia Patrul Pedagogical creativity as a condition for effective training of future psychologists within the discipline of "group psychocorrection workshop"	Патруль Марія Педагогічна креативність як умова ефективноної підготовки майбутніх психологів у межах дисципліни «практикум з групової психокорекції»	273